

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Společné jmění manželů a obchodní podíl

Otázka, zda je součástí společného jmění manželů obchodní podíl a jak se obchodní podíl vypořádává není v českém právním řádě žádnou novinkou, která by se vynořila v souvislosti s institutem společného jmění manželů, ale jedná se otázku dlouhodobou, která je předmětem diskuzí již delší dobu.

Institut společného jmění manželů byl do občanského zákoníku zařazen až zákonem č. 91/1998 Sb (účinnost od 1. 8. 1998) a nahradil tak předcházející úpravu bezpodílového spoluvlastnictví manželů

Otázka, zda je součástí společného jmění manželů obchodní podíl a jak se obchodní podíl vypořádává není v českém právním řádě žádnou novinkou, která by se vynořila v souvislosti s institutem společného jmění manželů, ale jedná se otázku dlouhodobou, která je předmětem diskuzí již delší dobu.

Institut společného jmění manželů byl do občanského zákoníku zařazen až zákonem č. 91/1998 Sb (účinnost od 1. 8. 1998) a nahradil tak předcházející úpravu bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Předmětem společného jmění manželů (§ 143 občanského zákoníku) jsou tři základní kategorie předmětů v právním smyslu: věci, jiná majetková práva, především pohledávky a penězi ocenitelné jiné hodnoty (např. obchodní podíl) a závazky (dluhy). (Společné jmění manželů tvoří: a) majetek nabytý některým z manželů nebo jimi oběma společně za trvání manželství, s výjimkou majetku získaného dědictvím nebo darem, majetku nabytého jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela, jakož i věcí, které podle své povahy slouží osobní potřebě jen jednoho z manželů, a věcí vydaných v rámci předpisů o restituci majetku jednoho z manželů, který měl vydanou věc ve vlastnictví před uzavřením manželství a nebo jemuž byla věc vydána jako právnímu nástupci původního vlastníka, b) závazky, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradně jednomu z nich, a závazků, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden z nich bez souhlasu druhého). Touto novelou bylo také výslovně stanoveno, že stane-li se jeden z manželů za trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva, nezakládá nabytí podílu, včetně akcií, ani nabytí členských práv a povinností členů družstva, účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev.

Pro další výklad je třeba vysvětlit termín obchodní podíl, tak jak jej používá ve svých ustanoveních obchodní zákoník. Obchodní podíl představuje účast společníka na společnosti a z této účasti plynoucí práva a povinnosti. Není-li určeno ve společenské smlouvě jinak, určuje se jeho výše podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti. Obchodní podíl společníka je tedy definován jako majetková hodnota, která představuje účast společníka na společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti. Tato majetková hodnota se oceňuje mírou účasti společníka na čistém majetku, jež připadá na jeho podíl, pokud zákon nestanoví jinak (zákon stanoví jinak hned v § 61 odst. 2 obchodního zákoníku).

Dle české právní teorie není obchodní podíl věcí a tudíž k němu nemůže vzniknout vlastnické právo, z tohoto důvodu nemůže být obchodní podíl ani součástí společného jmění manželů. Bezproblémová

bude situace, kdy vklad do společnosti byl učiněn z výlučného vlastnictví jednoho manžela. Tento manžel vykonává společnická práva a povinnosti sám, ale je třeba upozornit, že výnosy z účasti manžela na společnosti součástí společného jmění jsou. Do společného jmění vstupuje při zániku účasti manžela na společnosti vyplacený vypořádací podíl, popř. vyplacená úplata za převod obchodního podílu a při zániku společnosti podíl na likvidačním zůstatku.

Právně jasnou se zdá býti situace, kdy závazek splatit vklad do společnosti převezmou oba manželé jako jedna ze stran společenské smlouvy. Tímto úkonem se majiteli obchodního podílu stávají oba manželé společně a vůči společnosti budou manželé představovat jednoho společníka. Vyplacené výnosy ze společného obchodního podílu se podobně jako v předchozím případě stanou součástí společného jmění s výhradou, že společné jmění nebylo zúženo. Totéž platí o vyplaceném vypořádacím podílu, popř. podílu na likvidačním zůstatku.

Nejproblémovější se jeví situace, kdy se na společnosti účastní jen jeden z manželů, který je stranou společenské smlouvy a převezme povinnost splatit vklad, ovšem tento vklad poskytne z věcí, které jsou ve společném jmění manželů. Je nutno si uvědomit, že poskytnutí vkladu do společnosti z věcí náležejících do společného jmění vyžaduje souhlas druhého manžela, protože se zjevně nejedná o běžnou záležitost, kterou by mohl každý z manželů vyřizovat samostatně. I přes výše uvedené je společníkem společnosti výhradně ten z manželů, který je stranou společenské smlouvy. Obchodní podíl tak náleží do samostatného majetku tohoto manžela a součástí společného jmění se stávají až výnosy z obchodního podílu, tedy zejména podíl na zisku, pokud ovšem byly vyplaceny (viz. výše)

Nejvíce diskutovanou otázkou v této problematice je řešení vypořádání společného jmění manželů při zániku manželství. Manžel - společník společnosti je podle právní úpravy v občanském zákoníku (§ 149) povinen nahradit, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho majetek samostatný. Do vypořádání by proto měla vstoupit částka vkladu do společnosti, popř. částka vynaložená na nabytí obchodního podílu jedním z manželů, pokud byla poskytnuta ze společného jmění, neboť tato hodnota byla opravdu vynaložena na nabytí samostatného majetku manžela - společníka. Spornou je ale otázka, zda a jakým způsobem zohlednit zhodnocení vkladu činností společnosti nebo naopak jeho znehodnocení.

Otázku zhodnocení vkladu řeší Kopáč se Švestkou, kteří upozorňují, že z poslední věty ustanovení § 150 odst. 4 občanského zákoníku zcela jasně vyplývá, že předmětem vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, které nastupuje podle zákona, jsou i majetková práva. Z uvedeného vyplývá, že za majetková práva nutno již za současného právního stavu považovat i práva, která náleží společníku z obchodního podílu. Proto je třeba k jeho hodnotě při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů přihlížet.

Tento závěr lze - pokud nedošlo ke zrušení společného jmění s ohledem na to, že alespoň jeden z manželů získal oprávnění k podnikatelské činnosti, a tedy jestliže společné jmění manželů nadále trvá - považovat i za spravedlivé vůči druhému manželovi. Zahrnutí obchodního podílu jako majetkových práv do vypořádání společného jmění manželů nebrání skutečnost, že předmět vkladu do obchodní společnosti se stává jejím vlastnictvím. Při vypořádání společného jmění manželů se přihlédně k hodnotě majetkových práv vyplývajících z obchodního podílu. Zahrnutí obchodního podílu do vypořádání společného jmění manželů nemění však nic na tom, že společníkem je pouze manžel, který uzavřel společenskou smlouvu. Obchodní podíl se zpravidla skládá z hodnoty věci vložené společníkem do obchodní společnosti a z podílu na zvýšení jmění obchodní společnosti nad základní jmění tím, že zisk nebo jeho část nebyly rozděleny mezi společníky. Jestliže vložené hodnoty patřily do společného jmění manželů, přihlédně se k nim při vypořádání podle § 149 občanského zákoníku. Poněvadž se věci staly vlastnictvím obchodní společnosti, nelze požadovat jejich vydání. Proto se při vypořádání přihlédně k jejich hodnotě a za ni se poskytne peněžní náhrada. Jestliže

peněžní prostředky nebo jiné věci vložené do obchodní společnosti nebyly v době vkladu ve společném jmění manželů (§ 143 občanského zákoníku), pak ta část obchodního podílu, která odpovídá jejich hodnotě, by byla z vypořádání vyloučena. Vložení hodnot, jež náležely výlučně pouze jednomu z manželů, do obchodní společnosti nemůže totiž založit právo druhého manžela domáhat se za ně peněžní náhrady.

Závěrem lze říci, že právní teorie se shoduje v tom, že obchodní podíl není věcí v právním slova smyslu, a proto nemůže být předmětem vlastnického práva; k použití majetku ve společném jmění k poskytnutí vkladu do obchodní společnosti vyžaduje souhlas druhého manžela, protože se nejedná o běžnou záležitost; a obchodní podíl nenáleží do společného jmění, ale náleží tam vypořádací podíl. Rozpory jsou zejména v posouzení následků nedostatku souhlasu druhého manžela při použití společných prostředků a dále v názoru na to, jestli do vypořádání spadá pouze hodnota vložených prostředků anebo zvýšená hodnota obchodního podílu (nerozdělený zisk).

Použitá literatura:

Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění obchodní zákoník.PSP Tisk 476/0

Dvořák, T.: Společné jmění manželů a obchodní podíly v s.r.o., Rodina a právo 2000/8, str. 17

Eliáš, K.: Obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným, Bulletin advokacie 1996/8, str. 63

Kopáč, L. - Švestka, J.: Obchodní podíl - bezpodílové spoluvlastnictví manželů a zástavní právo, Právní rozhledy 1996/3, str. 393

Mašek, D.: Manželství a obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným, Rodina a právo 2000/4, str. 1-3

Pokorná, J.: Další poznámky k obchodnímu podílu a BSM, Právní rádce 1995/4, str. 9

Švestka a kol., Občanský zákoník - komentář, C.H.BECK 2001

Weinhold, D.: Obchodní podíl a akcie náležející více osobám, Právní rádce 1995/5, str. 15

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Hodnotící dotazníky jako obchodní sdělení v kontrolním plánu ÚOOÚ pro rok 2026](#)
- [Implementace směrnice o transparentnosti odměňování v České republice](#)
- [Když zaměstnanec daruje krevní plazmu](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel x společnost\)](#)
- [Plán kontrol inspekce práce pro rok 2026](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [„Superdávka“ - proč dochází k posunu nároku a kdy bude vyplacena?](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)